

Representation of the Israel-Gaza war in the media: A study of IRNA news agency, BBC Persian website, Al-Arabiya Persian website, and Deutsche Welle Persian website

Mahdi mohammadi ¹ | Atefeh NejadSalari ²

1. Ph.D, Department of Law, Faculty of Law and Political Science, University of Allameh Tabatabaie, Tehran, Iran. E-mail: mohammadi_6116@yahoo.com
2. Master of Communication Sciences, Department of Communications, Faculty of Communications, university of Allameh Tabatabaie, Tehran, Iran. E-mail: atefeh.nejadSalari@gmail.com

Article Info	ABSTRACT
<p>Article type: Research Article</p> <p>Article history: Received: 2024 February 6 Received in revised: 2024 May 19 Accepted: 2024 June 19 Published online: 2024 June 25</p> <p>Keywords: Representation Internatinal media Critical discourse analysis Israel-Gaza war Al-Aqsa storm operation</p>	<p>Objective: On October 7, 2023, the Hamas group launched a multi-pronged attack from the Gaza Strip to the south of Israel. This action, which was the beginning of armed conflicts between Israel and Palestinian militant groups led by Hamas, has been named the “Al-Aqsa storm operation” by Hamas and other armed Palestinian groups and “Black Saturday” or “Simchat Torah Massacre” by Israel.</p> <p>In today's world, the media, an integral part of human life, are the main tools people use to make sense of the world. The media's importance in war conditions and crises has doubled, and they have become the most essential sources of reliable information and awareness of the world and its changes.</p> <p>The start of the Hamas attacks on Israel quickly made headlines around the world, and based on their news policies, the media took specific approaches to reflecting this event. The present study investigates the media representation of the Israel-Gaza war in the IRNA news agency, BBC Persian website, Al-Arabiya Persian website, and Deutsche Welle Persian website.</p> <p>For this purpose, Theon Van Dijk's critical discourse analysis method was used in this article to investigate the media representation of the Israel-Gaza war in the IRNA news agency, BBC Persian website, Al-Arabiya Persian website, and Deutsche Welle Persian website and to answer the research questions including "1. How is the media representation of the Israel-Gaza war in different media outlets including IRNA news agency, BBC Persian website, Al-Arabiya Persian website, and Deutsche Welle Persian website?" and "2. What are the differences and similarities between the discourses of these media outlets in the construction of the Israel-Gaza war?"</p> <p>Methods: Based on the presented definitions, discourse can be considered an intellectual system consisting of expressions and cognitive and epistemological attitudes that creates a specific way of thinking that serves the interests of a specific group. Some sociologists also consider discourse to be synonymous with ideology.</p> <p>Theon Van Dijk believes that ideology is the basis of common social representations of a group and influences attitudes, judgments, and what members of the group consider to be right or wrong. Van Dijk considers ideologies as cognitive symmetries of power and states that they should work best to serve the interests of a particular group.</p> <p>Critical discourse analysis seeks to answer the question of how discourses reproduce the involved macrostructures.</p> <p>Results: The results of this research showed that the mentioned media have presented different discourses on the Israel-Gaza war, each expressing the ideological position from which they operate. Therefore, the media seek to construct reality rather than act as a mirror that reflects the developing events. IRNA news agency's discourse emphasized that the return of the issue of Palestine to its rightful place in the world's public opinion was the primary goal of carrying out the Al-Aqsa storm operation. At the same time, this issue is the consequence of the actions of the international community, especially some countries in the Islamic world that sought to normalize relations with the Zionist regime.</p> <p>IRNA news agency sees breaking the silence of the international community in response to the Palestinian issue and Israel's actions, disrupting the process of normalizing relations between the Arab governments and the Zionist regime, returning the Palestinian issue to its</p>

---

rightful place, and dealing a solid blow to the information and propaganda power of the Zionist regime among the achievements of this operation.

In BBC Persian's discourse, the actions of Hamas were considered to be the leading cause of the war, and the subsequent decision of Israel to start the war was seen as a retaliatory action. BBC Persian describes Hamas fighters as violent and merciless people who have attacked Israeli settlements without any warning and have committed terrible crimes in these areas; therefore, the international community should support the Israeli people and soldiers who are united to fight Hamas.

Conclusions: The result of this discourse-making method that was presented in the early days of the war was that when Israel attacked Gaza in the following months, BBC Persian was biased in reporting the fate of the people of Gaza and representing the crimes committed by Israel.

In the review of Deutsche Welle Persian news website, a point of view similar to that of BBC Persian was observed; however, Deutsche Welle tried to show Islam as the main cause of these actions, placing Islam in opposition to the West. In this medium's discourse, Hamas is introduced as an ideology and political idea formed on the axis of religion. This issue has caused Hamas to emerge as a social movement that has many followers in Palestine, and the Palestinian people participate in what this group does by supporting Hamas's ideology. In this regard, Deutsche Welle refers to the battles and struggles of the Western allies of Israel with other Islamic extremist groups, such as Al-Qaeda and ISIS, to show Hamas as a part of the Islamic world, which past experiences have shown to be the birthplace of the most extremist ideas.

Al-Arabiya Persian's discourse emphasized Iran's role as a negotiator in preventing Hezbollah's involvement in this war. In addition, in the early days of this operation, Al-Arabiya Persian reduced it to the level of an individual reaction, seeking to minimize the disruption of Israel's relations with Arab countries. What is important to Al-Arabiya Persian is not to create tension in Arab-Israeli relations.

Cite this article: Mohammadi, M. & NejadSalari, A.(2024). Representation of the Israel-Gaza war in the media: A study of IRNA news agency, BBC Persian website, Al-Arabiya Persian website, and Deutsche Welle Persian website *News Science*, 13 (1), 1-22. DOI: <http://doi.org/10.22034/lrsi.2024.441916.1169>

© The Author(s).

DOI: <http://doi.org/10.22034/lrsi.2024.441916.1169>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

عنوان

مهدی محمدی^۱ | عاطفه نژادسالاری^۲

۱. دکتر حقوق دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران. رایانامه: mohammadi_6116@yahoo.com
۲. کارشناسی ارشد، گروه علوم ارتباطات، دانشکده علوم ارتباطات، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران. رایانامه: atefeh.nejadsalari@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: 1402/11/17</p> <p>تاریخ بازنگری: 1403/2/30</p> <p>تاریخ پذیرش: 1403/3/30</p> <p>تاریخ انتشار: 1403/4/5</p> <p>کلیدواژه‌ها: بازنمایی، تحلیل گفتمان انتقادی، جنگ اسرائیل و غزه، رسانه های بین المللی، عملیات طوفان الاقصی.</p>	<p>۱۵ مهر ۱۴۰۲ (۷ اکتبر ۲۰۲۳) حمله چند جانبه گروه حماس از نوار غزه به جنوب اسرائیل، این رویداد را به تیتراژ یک رسانه های سراسر دنیا تبدیل کرد. این اقدام که شروع درگیری های مسلحانه بین اسرائیل و گروه های شبه نظامی فلسطینی به رهبری حماس بود در رسانه ها بازنمایی گسترده یافت و رسانه ها براساس سیاست های خبری خود رویکرد خاصی در انعکاس این رویداد در پیش گرفتند. هدف این پژوهش بررسی بازنمایی رسانه ای جنگ اسرائیل و غزه در خبرگزاری ایرنا و سایت بی بی سی فارسی، سایت العربیه فارسی و سایت دویچه وله فارسی است. بدین منظور از روش تحلیل گفتمان انتقادی تئون ون دایک به منظور دستیابی به هدف پژوهش استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می دهد رسانه های مذکور گفتمانی متفاوت از جنگ اسرائیل و غزه ارائه کرده اند که بیانگر موقعیت ایدئولوژیکی هستند که رسانه ها در آن مشغول به فعالیت هستند. در گفتمان خبرگزاری ایرنا بر این نکته تأکید شده است که بازگشت موضوع فلسطین به جایگاه اصلی اش در افکار عمومی جهانی هدف اصلی انجام عملیات طوفان الاقصی بوده است. در عین حال این مسئله پیامد عملکرد جامعه جهانی و به ویژه کشورهای جهان اسلام بوده است که به دنبال عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی بوده اند. در گفتمان بی بی سی فارسی اقدامات حماس عامل اصلی جنگ رخ داده تلقی شده و تصمیمات بعدی اسرائیل و جنگ به راه افتاده اقدامی تلافی جویانه بوده است. دویچه وله فارسی نیز دیدگاهی مشابه با بی بی سی فارسی دارد هرچند که در این زمینه تلاش می کند دین اسلام را عامل اصلی این اقدامات نشان دهد و آن را در تقابل با غرب نشان دهد. در گفتمان العربیه فارسی بر نقش ایران در این زمینه تأکید شده که رفتاری معامله گرانه داشته و مانع از دخالت حزب الله لبنان در این جنگ شده است. همچنین، در روزهای آغازین این عملیات العربیه فارسی آن را به سطح اقدامی فردی تقلیل داده است که از این طریق به دنبال کاهش اختلال در روابط اسرائیل با کشورهای عربی است.</p>

استناد: محمدی، مهدی و نژادسالاری، عاطفه (۱۴۰۳) بازنمایی جنگ اسرائیل و غزه در رسانه ها (مطالعه خبرگزاری ایرنا، سایت بی بی سی فارسی، سایت العربیه فارسی و سایت دویچه وله فارسی). علوم خبری، ۱۳ (۱)، ۱-۲۲.

DOI: <http://doi.org/10.22034/Irsi.2024.441916.1169>

پروپوزیشن گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

یکی از اصلی‌ترین راه‌هایی که افراد برای شناخت دنیای اطرافشان در اختیار دارند رسانه‌ها هستند. حضور پررنگ رسانه‌ها در عرصه‌های مختلف زندگی انسان‌ها باعث شده رسانه نقش مهمی در شکل‌دهی به افکار عمومی جامعه داشته باشد. در شرایط جنگی نیز رسانه‌ها یکی از اصلی‌ترین منابعی هستند که مردم برای دستیابی به اطلاعات موثق در مورد آنچه در میدان جنگ در جریان است در اختیار دارند. یکی از کارکردهای رسانه‌ها در موقعیت‌های جنگی نقش آن‌ها در تأثیرگذاری بر افکار عمومی است که به سیاستمداران این امکان را می‌دهد تا بتوانند نگرش‌ها و افکار جامعه را تغییر دهند (الکالینی^۱، 2017؛ خسروی و حسینی، 1400). این مسئله می‌تواند به احساسات عمومی در سطح جهانی شکل دهد؛ اینکه مخاطبان احساس همدردی یا نفرت را نسبت به یکی از طرفین داشته باشند به میزان زیادی تحت تأثیر بازنمایی‌های رسانه‌ای است که از جنگ برای آن‌ها صورت گرفته است. هدف اصلی مقاله پیش رو بررسی بازنمایی رسانه‌ای جنگ اسرائیل و غزه در رسانه‌های مختلف است. ۱۵ مهر ماه ۱۴۰۲ (7 اکتبر 2023) گروه حماس حمله‌ای چندجانبه از نوار غزه به جنوب اسرائیل آغاز کرد و این شروع درگیری‌های مسلحانه بین اسرائیل و گروه‌های شبه‌نظامی فلسطینی به رهبری حماس بود. این حملات توسط حماس و دیگر گروه‌های مسلح فلسطینی به‌عنوان عملیات طوفان الاقصی و توسط اسرائیل شنبه سیاه یا کشتار سیمحاط تورا نام‌گذاری شده است. پس از آن، ارتش اسرائیل با انجام یک کارزار گسترده، بمباران‌های هوایی علیه اهدافی در غزه و در پی آن تهاجم زمینی گسترده به نوار غزه را آغاز کرد. بر اساس آمار منتشر شده از سوی وزارت بهداشت غزه، در پی حمله‌های رژیم صهیونیستی به غزه تا 3 دی ماه 1402 شمار شهدای فلسطینی به ۲۰ هزار و ۴۲۴ و زخمی‌ها به 54 هزار و 36 نفر رسید که طبق گزارش سازمان ملل، حدود 70 درصد از شهدا در غزه زن و کودک بودند.

در پژوهش حاضر بازنمایی رسانه‌ای جنگ اسرائیل و غزه در خبرگزاری ایرنا و سایت بی‌بی‌سی فارسی، سایت العربیه فارسی و سایت دویچه وله فارسی مورد بررسی قرار گرفته است. با توجه به نکات مطرح شده سؤالات اصلی پژوهش به شرح زیر هستند:

- بازنمایی رسانه‌ای جنگ اسرائیل و غزه در رسانه‌های مختلف_خبرگزاری ایرنا، سایت بی‌بی‌سی فارسی، سایت العربیه فارسی و سایت دویچه وله فارسی_ به چه صورتی است؟
- چه تفاوت‌ها و شباهت‌هایی در گفتمان‌های این رسانه‌ها در برساخت جنگ اسرائیل و غزه وجود دارد؟

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش

بررسی پوشش رسانه‌ای از جنگ‌ها و منازعه‌هایی که بین کشورهای مختلف رخ می‌دهند، موضوعی پیچیده و چندوجهی است که پژوهش‌های گوناگون در سطح داخلی و بین‌المللی از زوایای مختلفی به آن پرداخته‌اند. در این زمینه می‌توان به پژوهش‌های مختلفی نظیر الکالینی (2017)، مک کی¹ (2018)، نیگرن² و دیگران (2018)، عامر³ (2022)، هنی و چاندر⁴ (2022) و بوومیک و فیشر⁵ (2023)، مهدی زاده و علیزاده (1392)، جمشیدی و نوریان (1399)، خسروی و حسینی (1400)، حسن کاویار و آبنیکی (1400) و امین و جلیلی فر (2013) اشاره کرد.

1. مطالعات داخلی

یافته‌های پژوهش امین و جلیلی فر (2013) در تحلیل بحران داخلی سوریه در سرمقاله‌های انگلیسی منتشر شده در ایران، ترکیه و عربستان سعودی نشان می‌دهند که هرکدام از روزنامه‌ها بر یک جنبه متفاوت از واقعیت جنگ تمرکز می‌کنند و با استفاده از راهبردهای زبانی متنوع بر درک مخاطب از واقعیت رویدادها تأثیر می‌گذارند. یافته‌های پژوهش خسروی و حسینی (1400) در زمینه بازنمایی بحران سوریه در رسانه‌های پاکستان نشان می‌دهد سه رسانه اسلام تایمز، روزنامه امت و روزنامه جنگ هم‌زمان با نمایندگی از سه گروه مختلف از جامعه پاکستان، ضرورت بی‌طرفی دولت پاکستان را به مخاطب القا کرده است، و به این ترتیب، امکان مدیریت افکار عمومی از راه رسانه‌ها همسو با اراده و سیاست قدرت و دولت پاکستان در بحران سوریه فراهم می‌شود. همچنین، نتایج پژوهش مهدی‌زاده و علیزاده (1392) در زمینه برساخت رسانه‌ای منازعه سوریه در اخبار تلویزیونی صداوسیما ج.ا.ا. و بی‌بی‌سی فارسی بیانگر این است که تلویزیون بی‌بی‌سی فارسی، از مؤلفه‌هایی چون حقوق بشر، دفاع، گذار سیاسی، پیوند اسلام‌گرایی و گسترش جنگ، تعیین‌کننده بودن بازیگران بین‌المللی، محکومیت افراطیون مذهبی، برای بازنمایی رویداد سوریه استفاده کرده و در مقابل، شبکه یک سیمای ج.ا.ا. از مؤلفه‌هایی چون امنیت، حمایت از جبهه مقاومت، پیروزی بر تروریسم، نفی وابستگی به بیگانگان و نفی مداخله غرب برای برساخت رسانه‌ای رویداد سوریه بهره گرفته است.

2. مطالعات خارجی

نتایج پژوهش عامر (2022) در زمینه بازنمایی درگیری 12 روزه بین اسرائیل و فلسطین در سال 2021 نشان می‌دهد که رسانه‌ها عمدتاً به توجیه سیاست‌ها و اقدامات اسرائیل و منافعش خدمت کرده‌اند و جنگ را به‌عنوان اقدامی تلافی‌جویانه علیه حماس و نه مردم فلسطین تفسیر می‌کنند. این مقاله نقش رسانه‌های خبری در چارچوب سازی و حفظ عدم تقارن قدرت بین گروه‌های مختلف سیاسی را برجسته می‌کند. بوومیک و فیشر (2023) نیز در زمینه بازنمایی این جنگ به این نتیجه رسیده‌اند که رویکرد سی‌ان‌ان در پوشش رسانه‌ای این منازعه از روزنامه‌نگاری جنگ به روزنامه‌نگاری صلح تغییر کرده است. این یافته نقش ضدگفتمان نخبگان اجتماعی را در تأثیرگذاری بر چارچوب‌بندی پوشش جنگ در رسانه‌های جریان اصلی نشان می‌دهد. همچنین، نتایج پژوهش الکالینی (2017) در زمینه پوشش خبری منازعه فلسطین و اسرائیل در شبکه‌های سی‌ان‌ان و فاکس

1 - Mckee

2 - Nygren

3 - amer

4 - Heni & Chandra

5 - Bhowmik

نیوز بیانگر این است که پوشش این رسانه‌ها مغرضانه و غیر عینی بوده و تأکید بر منابع اسرائیلی بسیار بیشتر از منابع فلسطینی بوده است.

ادبیات نظری

بازنمایی، گفتمان و ایدئولوژی

بازنمایی، تولید معنا از طریق چارچوب‌های مفهومی و گفتمانی تعریف می‌شود؛ آنچه ما واقعیت می‌نامیم خارج از فرایند «بازنمایی» نیست. البته این بدان معنا نیست که هیچ جهان مادی واقعی وجود ندارد بلکه مهم این است که به آن جهان مادی واقعی باید معنایی داده شود (معمدنزاد و مهدی زاده، 1385: 3). استوارت هال می‌گوید هیچ‌چیز معناداری خارج از گفتمان وجود ندارد؛ لذا مطالعات رسانه‌ای وظیفه‌اش سنجش شکاف میان واقعیت و بازنمایی نیست، بلکه تلاش برای شناخت این نکته است که معانی چگونه از طریق رویه‌ها و صورت‌بندی‌های گفتمانی تولید می‌شود (لوپس و کالورت، 2002: 200).

در خصوص نحوه بازنمایی از طریق زبان، سه رهیافت وجود دارد: «بازتابی»، «تعمدی» و «برساخت‌گرا». در رهیافت «بازتابی» فرض بر این است که معنادار شدن، شخص یا ایده یا رویداد در جهان واقعی نمود می‌یابد و در این بین زبان همانند آینه عمل می‌کند تا معنای واقعی را همان‌گونه که در جهان (هستی) وجود دارد، بازتاب دهد. رهیافت «تعمدی» استدلال می‌کند که این مؤلف است که معنای منحصر به فرد خود را از طریق زبان تحمیل می‌کند. واژه‌ها همان معنا را می‌دهد که نویسنده یا گوینده مدنظر داشته است. سومین رهیافت، یعنی رهیافت «برساخت‌گرا» قائل به ماهیت اجتماعی و عمومی زبان است. این رهیافت قبول دارد که نه چیزها به خودی خود و نه کاربران زبان به تنهایی نمی‌توانند معنا در زبان را تثبیت کنند چیزها معنا ندارند ما معنا را با استفاده از نظام‌های بازنمایی می‌سازیم. از این‌رو، به آن رهیافت برساخت‌گرا می‌گویند طبق این رهیافت این جهان مادی نیست که حاوی و ناقل معناست؛ بلکه این سیستم زبان است که ما برای ارائه مفاهیم خود استفاده می‌کنیم. این بازیگران زبان هستند که از سیستم‌های مفهومی و فرهنگ و سایر سیستم‌های زبانی و بازنمایی دیگر جهت ساخت معنا استفاده می‌کنند تا بدین وسیله جهان را معنادار سازند (معمدنزاد و مهدی زاده، 1385: 6-7).

عمل رسانه‌ها بازنمایی امور پنهان و نهفته یا باورها، ایدئولوژی‌ها و گفتمان‌هاست؛ اما به منظور حفظ و تأمین اجماع و تظاهر به انتخاب «آزاد» فعالیت‌هایش را پوشیده نگه می‌دارد یا ارزش‌ها و ساختارهای بنیادین را پنهان می‌سازد ساختارهای بنیادین همان ایدئولوژی‌ها و گفتمان‌ها هستند که پنهان می‌مانند و درست و صحیح فرض می‌شوند. گفتمان، نوعی زبان یا نظام بازنمایی است که از لحاظ سیاسی و اجتماعی بسط می‌یابد تا مجموعه‌ای منسجم از معانی را درباره یک حیطه موضوعی مهم تولید و توزیع کند. این معانی در خدمت آن بخش از جامعه عمل می‌کند که گفتمان از درون آن سرچشمه گرفته است و از طریق عملکرد ایدئولوژیکی‌اش تلاش می‌کند آن معانی را به عقل سلیم میدل سازد (معمدنزاد و مهدی زاده، 1385: 3). بنا به استدلال فوکو گفتمان موضوع را می‌سازد، ابژه‌های دانش را تعریف و تولید کند و نحوه گفت‌وگوی معنادار درباره یک مضمون و دلیل و برهان تراشیدن برای آن را تعیین می‌کند. گفتمان‌گریزی از مسئله قدرت ندارد چون این قدرت است که به مسائل و امور حقیقت می‌بخشد قدرت دانش و معرفت می‌سازد آن دانش مستقیماً یکدیگر را تأیید می‌کنند و دلالت بر هم دارند (مهدی زاده، 1394: 118).

گفتمان شبیه چیزی است که جامعه‌شناسان آن را «ایدئولوژی» می‌نامند مجموعه‌ای از عبارات یا اعتقادات که معرفت و شناختی را به وجود می‌آورد که در خدمت منافع گروه یا طبقه خاصی عمل می‌کند (هال، 1382: 38). ایدئولوژی‌ها باید آن قدر واقعی باشند که زمینه‌ای فراهم کنند که بر پایه آن افراد بتوانند هویتی یک دست را شکل دهند. ایدئولوژی‌ها با وجود ازهم‌گسیختگی‌های خود می‌بایست به تابعان خود روایتی از واقعیت اجتماعی را انتقال دهند که آن قدر واقعی باشد که نتوان به‌سادگی آن را نادیده گرفت (ایگلتون، ۱۳۸۱: ۴۰). از نظر ایگلتون (1381) بین ایدئولوژی و قدرت ارتباط وجود دارد زیرا ایدئولوژی‌ها اغلب برای توجیه و حفظ ساختارهای قدرت استفاده می‌شوند و می‌توان از آن‌ها برای تداوم ستم و نابرابری استفاده کرد. در این زمینه یکی از اصلی‌ترین ابزارهایی که ایدئولوژی در اختیار صاحبان قدرت قرار می‌دهد رسانه‌ها هستند. ایگلتون عقیده

دارد که رسانه‌های ارتباطی در جوامع سرمایه‌داری پیشرفته ابزاری قدرتمند هستند که ایدئولوژی مسلط به مدد آن‌ها خود را اشاعه می‌دهد (ایگلتون، 1381: ۶۹).

تئون ون دایک ایدئولوژی را اساس بدیهی بازنمایی‌های مشترک اجتماعی اعضای یک گروه می‌داند. یعنی ایدئولوژی بر قضاوت‌های اجتماعی و آنچه که اعضای گروه، درست یا غلط می‌پندارند تأثیرگذار است برای نمونه ایدئولوژی بازنمایی «خود» و «دیگری» یا «ما» و «آن‌ها» را شامل می‌شود که قطبی شده یا دوانگاری متضاد است مثبت جلوه دادن خود و منفی جلوه دادن دیگری به صورت منفی بر عقاید و نگرش‌های ما درباره «آن‌ها» در قلمرو اجتماعی تأثیر بسیار می‌گذارد (معمدنژاد و مهدی زاده، 1385: 9).

ون دایک با اذعان به این امر که ایدئولوژی‌ها قرینه شناختی قدرت هستند، تأکید می‌کند معیار اعتبار ایدئولوژی صدق آن نیست بلکه کارایی اجتماعی آن است ایدئولوژی‌ها باید به بهترین نحو در راستای تأمین منافع کلیت گروه عمل کنند. البته به این ترتیب ایدئولوژی‌ها، فارغ از صدق و کذبشان آنچه را گروه‌ها معمولاً باورهای صادق می‌پندارند، کنترل و تعیین می‌کنند ایدئولوژی‌ها تنها دانش را کنترل نمی‌کنند، بلکه خصوصاً نظام باورهای ارزشی (نگرش‌ها) مشترک میان گروه‌ها در مورد مسائل اجتماعی را نیز تحت کنترل خود دارند ایدئولوژی‌ها بازنمایی‌های ذهنی هستند که اساس شناخت اجتماعی، یعنی دانش و نگرش‌های مشترک میان همه اعضای یک گروه را می‌سازند؛ یعنی آن‌ها در کنار کارکرد اجتماعی هماهنگ‌کننده آن‌ها در سازمان‌دهی باورها، کارکرد شناختی نیز دارند در یک سطح بسیار کلی، اندیشه ایدئولوژی‌ها به مردم می‌گویند که «موضع» آن‌ها چیست و در مورد موضوعات اجتماعی چه نظری باید داشته باشند (ون دایک، ۱۳۸۲: 131-132).

نظریه اقتصاد سیاسی رسانه

نظریه اقتصاد سیاسی رسانه با تأکید بر وابستگی جهان بینی به زیرساخت اقتصادی، چارچوب تحلیل رسانه‌ها را از تجزیه و تحلیل مصرف به تجزیه و تحلیل تولید معطوف می‌سازد. اقتصاد سیاسی بیانگر این واقعیت است که تولید و توزیع فرهنگ، متناسب با ویژگی‌های نظام سیاسی و اقتصادی و مبتنی بر روابط و مناسبات بین دولت، اقتصاد، رویه‌ها و نهادهای اجتماعی، فرهنگ و رسانه هاست. براساس این نظریه، جوامع سرمایه‌داری متناسب با شیوه تولید مسلط سازماندهی می‌شوند و نهادها و رویه‌ها نیز منطبق با کالایی‌سازی و انباشت سرمایه شکل می‌گیرند. اقتصاد سیاسی با نظریه مارکسیسم کلاسیک و این عبارت مارکس که آگاهی اجتماعی نه به وسیله مجموعه افراد بلکه به وسیله طبقات مسلط و مالک ابزارهای تولید سرمایه‌داری شکل می‌گیرد متناسب است. (مهدیزاده، 1394: 184)

نظریه اقتصاد سیاسی بر تحلیل ساختارهای اقتصادی نهادهای رسانه‌ای و نه بیان این ساختارها در زبان و ایدئولوژی متون رسانه‌ای تأکید می‌کند. به عبارتی تأکید رویکرد اقتصاد سیاسی، بر فرآیندهای اقتصادی و سیاسی مالکیت و کنترل رسانه هاست. اقتصاد سیاسی تأکید می‌کند که مناسبات قدرت به عنوان نیروها و فرآیندهای بنیادین و تعیین کننده در بازار باید در تحلیل‌ها مورد توجه قرار گیرد و برجسته شود. چشم‌پوشی از روابط قدرت در تحلیل‌های اجتماعی، سیاسی یا هر نوع تحلیل دیگری به هیچ وجه توجیه‌پذیر نیست. (همان)

روش‌شناسی پژوهش

روش مورد استفاده در این پژوهش تحلیل گفتمان انتقادی است. در تحلیل انتقادی گفتمان، این پرسش که «چگونه گفتمان (نوشتار و گفتار) به‌طور فزاینده در بازتولید ساختارهای کلان دخیل است؟» در مرکز جست‌وجوهای تبیینی قرار دارد (معتمدنژاد و مهدی زاده، 1385: 18). مطالعات گفتمانی بر این نکته تأکید دارد که کاربرد زبان و تفکر به شکل همیشگی و کارکردی در تعامل اجتماعی گفتمان متجلی می‌شود. (ون دایک، 1382: 72) در این پژوهش از رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی ون دایک که یک روش کیفی به‌شمار می‌رود به‌منظور بررسی بازنمایی جنگ اسرائیل و غزه در رسانه‌های داخلی و خارجی استفاده شده است. در تحلیل ون دایک مقوله‌ها یا کار ویژه‌هایی که برای بررسی و توصیف متن خبرها به کار می‌روند در جدول زیر شرح داده شده‌اند:

مقوله	شرح
واژگان	گونه‌های مختلف گفتمان بسته به موضوع هدف و عوامل دیگر با انواع واژگان خاص تجانس دارند تحلیل واژگان به‌طور سنتی در مطالعات ایدئولوژی، زبان دارای اهمیت است. واژگان انتخاب شده بیان‌کننده ارزش‌ها و هنجارها هستند و برای قضاوت ارزشی مورد استفاده قرار می‌گیرند (معتمدنژاد و مهدی زاده، 1385: 21).
قطب‌بندی یا غیرسازی	این مقوله یا کارویژه، دارای دو زیر مقوله مشخص است: نحوه توصیف و معرفی «خود» یا ارزش‌های منتسب به «خود» و نیز توصیف و معرفی «دیگری» یا ارزش‌های منتسب به «دیگری» در متن خبر. تعیین جایگاه و کارکرد ضمائر به کار رفته در متن در شناخت قطب بندی یا غیرسازی، محقق را یاری می‌رساند. علت این است که ضمائر بیانگر نگرش کنشگر متن نسبت به دیگران است (فرقانی، ۱۳۸۲: ۵۱).
پیش‌فرض‌ها	پیش‌فرض‌ها مفروضات ذهنی است که مسلم فرض می‌شود و بر قضاوت و داوری فرد و تعریف و مفهوم‌سازی او از واقعیت تأثیر می‌گذارد (معتمدنژاد و مهدی زاده، 1385: 28). نورمن فرکلاف معتقد است پیش‌فرض‌ها از ویژگی‌های یک متن نیستند بلکه بخشی از تفسیر تولیدکنندگان متن از بافت بینامتنی هستند. بسیاری از ویژگی‌های صوری متن به این پیش‌فرض‌ها اشاره دارد. فرکلاف در سطح تفسیر متن، حرف تعریف و بندهای پیرو را دو مورد مهم از این ویژگی‌ها می‌داند (فرکلاف، 1379: 43).
دلالت‌های ضمنی متن (تلقین و تداعی)	در مرحله تحلیل و تفسیر متن، شناخت مفاهیم و دلالت‌های ضمنی به محقق کمک کند تا در تحلیل خود به این مطلب برسد که در فلان گزاره چه معانی غیرصریح و غیر آشکاری وجود داشته است؛ اینکه کنشگر متن از به کار بردن چنین معانی‌ای چه نیتی داشته و کاربرد آن‌ها چه معانی یا دلالت‌هایی را در پی دارد (فرقانی، ۱۳۸۲: ۵۱).

در پژوهش حاضر تمامی اخبار، گزارش‌ها، تحلیل‌های منتشرشده در وب‌سایت‌های بی‌بی‌سی فارسی، دویچه وله فارسی، العربیه فارسی و خبرگزاری ایرنا از 15 مهر 1402_روز عملیات طوفان الاقصی_ تا 3 دی 1402 به‌عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شده‌اند. در روش کیفی تحلیل گفتمان انتقادی از نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است. به‌منظور مطالعه گفتمان‌هایی که رسانه‌های مذکور در زمینه جنگ اسرائیل-غزه داشته‌اند برای انتخاب نمونه از تحلیل‌ها و گزارش‌های منتشرشده در این رسانه‌ها که منعکس‌کننده دیدگاه مالکان رسانه‌ها هستند، بهره گرفته شده است. در نهایت از هر وب‌سایت خبری دو نمونه اصلی انتخاب شده‌اند. تلاش شده که یکی از گزارش‌ها یا تحلیل‌های منتخب در روزهای اولیه بعد از عملیات طوفان الاقصی منتشر شده باشد و نمونه بعدی نیز در دوره اوج جنگ و در ماه‌های بعدی باشد تا امکان مقایسه رویکرد رسانه‌ها نسبت به عملیات طوفان الاقصی و حمله اسرائیل به غزه وجود داشته باشد. گزارش‌ها و تحلیل‌های که مورد بررسی قرار گرفته‌اند به شرح زیر هستند:

عنوان سایت	عنوان گزارش	تاریخ انتشار
ایرنا	«طوفان الاقصی»؛ عاقبت بادی که اشغالگران کاشتند ^۱	17 مهر 1402
ایرنا	یک سؤال مهم: آیا دستاوردهای عملیات «طوفان الاقصی» بر هزینه‌هایش چرید؟ ^۲	8 آذر 1402
بی‌بی‌سی فارس	کفار عزه، جایی که پیکارجویان حماس خانواده‌ها را در خانه‌شان کشتند ^۳	20 مهر 1402
بی بی سی فارسی	«دیگر بس است، ما تا حد مرگ می‌ترسیم»؛ خان یونس در جنوب غزه، جایی که فلسطینیان به آن پناه می‌برند ^۴	15 آذر 1402
العربیه	چگونه «مرد در سایه» حماس حمله به اسرائیل را طراحی کرد؟ ^۵	20 مهر 1402
العربیه	پس از حماس نوبت حزب‌الله است ^۶	1 آذر 1402
دویچه‌وله	وضعیت نوار غزه: «کابوسی که همواره تکرار می‌شود» ^۷	21 مهر 1402
دویچه‌وله	آیا «نابودی کامل» حماس ممکن است؟ ^۸	21 آذر 1402

یافته های پژوهش

در این بخش در ابتدا دو نمونه منتخب از هر رسانه که منعکس کننده دیدگاه های آن رسانه و مالکان آن هستند بر اساس چهار کارویژه واژگان، قطب بندی، پیش فرض ها و تداعی و تلقین در قالب یک جدول تحلیل شده اند. بعد از آن گفتمان هر رسانه بر اساس اطلاعات جدول مورد بررسی قرار گرفته است.

خبرگزاری ایرنا

پس از بررسی دقیق اخبار، گزارش ها و تفسیرهای منتشر شده در خبرگزاری ایرنا در مورد جنگ اسرائیل و غزه در نهایت یک گزارش تحلیلی و یک مصاحبه به عنوان متون اصلی برای تحلیل انتخاب شدند، که در جدول زیر تحلیل آنها بر اساس کارویژه های منتخب ارائه شده است:

کارویژه	متن یک کاشتند	متن دو
گزاره های اصلی	«طوفان الاقصی»؛ عاقبت بادی که اشغالگران کاشتند	یک سؤال مهم: آیا دستاوردهای عملیات «طوفان الاقصی» بر هزینه‌هایش چرید؟
مثبت	امنیت- برق آسا و غیرقابل انتظار بودن- سازش با سرعتی باورنکردنی- توافق	آتش‌بس- آزادی زندانیان- شهادت- تحقق اهداف نهایی- استقلال و آزادی- انقلاب الجزایر- اهتمام جهانی- زنده شدن موضوع فلسطین- عقب‌نشینی اسرائیل از سرزمین‌های اشغالی- دستاورد سیاسی- پیکار سیاسی و مقاومت مسلحانه طوفان الاقصی- قوی‌ترین ارتش‌های منطقه- آزادی خرمشهر- دفاع مقدس- دستاوردها
منفی	اراضی اشغالی- عملیاتی غافل‌گیر کننده- سهمگین- بی سابقه- رژیم- اشغالگران- نامن‌تر- وضعیت مصیبت‌بار-	تلفات گسترده- بمباران وحشیانه- تخریب‌های وحشیانه تأسیسات غزه- کشتار گسترده مردم غزه- اشغالگر و اشغال‌شده- عدم تحقق

¹ <https://www.irna.ir/news/85251635/>

² <https://www.irna.ir/news/85306344/>

³ <https://www.bbc.com/persian/world-features-67078192>

⁴ <https://www.bbc.com/persian/world-features-67635281>

⁵ <https://farsi.alarabiya.net/middle-east/2023/10/12/>

⁶ <https://farsi.alarabiya.net/views/2023/11/22/>

⁷ <https://p.dw.com/p/4XVpE>

⁸ <https://p.dw.com/p/4a4r9>

		<p>اقدامات تلافی‌جویانه- محاصره همه‌جانبه- انفجار- ضرب‌وشتم زنان و کودکان و سالخوردهگان فلسطینی- ممنوعیت ورود- محکومیت‌های بی‌فایده- تشریفات- ممنوعیت قانونی- تماشاچی بی‌چون‌وچرای- مدعی حمایت- عادی‌سازی روابط با عربستان- امتیازگرفتن- کشته و زخمی شدن غیرنظامی‌ها- افراطیون صهیونیست- نداشتن نرمش- بی‌عملی رهبران جهان اسلام</p>	<p>اهداف نهایی- خسارت- استعمارگر- عدم اجرای قطعنامه‌ها- عقب‌نشینی اسرائیل از سرزمین‌های اشغالی- ارتش مزدور لبنانی- هزینه‌های سخت بشری و مادی- آزادی جنوب لبنان- اعراب سازشگر- جنگی نابرابر و خانمان‌سوز و پرتلفات- بدترین و سخت‌ترین روزهای فلسطینی‌ها- فداکاری‌ها و شهادت‌ها در میدان- ریشه‌کنی حماس از نوار غزه- بی‌اطلاعی- ریشه‌کنی حزب‌الله- هزینه‌ها- ضربات شکننده بر پیکر نظامی حماس- جنگی طولانی با مقاومت اسلامی</p>
<p>قطب‌بندی</p>	<p>خودی</p>	<p>حماس- گردان‌های عزالدین قسام- مصر و سوریه در جریان یوم کیپور- وزارت بهداشت دولت حماس- ملت فلسطین- اسرای فلسطینی در زندان‌های اسرائیل- نماینده ایرلندی پارلمان اروپا</p>	<p>اسیران فلسطینی- فلسطین-شهادای فلسطینی- ویتنام- مردم الجزایر- افغانستان- حماس- دستگاه سیاسی حماس و مقاومت اسلامی در فلسطین- لبنان- حزب‌الله- خرمشهر- «یحیی السنوار، محمد الضیف و مروان عیسی» رهبران حماس</p>
	<p>دیگری</p>	<p>رهبران تل‌آویو و دیگر بازیگران خاورمیانه- دستگاه‌های اطلاعاتی رژیم صهیونیستی- رژیم صهیونیستی- اسرائیلی‌ها- کابینه افراطی اسرائیل- دولت‌های غربی- آمریکا- لابی‌های صهیونیستی واشنگتن و سرکردگان راست‌گرای افراطی تل‌آویو- رهبران جهان اسلام- رهبران برخی دولت‌های عربی (بحرین و امارات، عربستان)- ترکیه</p>	<p>اسیران در دست حماس- اسرائیل- آمریکا- فرانسه</p>
<p>پیش‌فرض‌ها</p>		<p>اصلی‌ترین پیش‌فرض این متن این است که عملیات طوفان الاقصی نتیجه اقدامات صهیونیست‌ها و دیگر بازیگران خاورمیانه است. اسرائیل با انجام اقداماتی خوشونت‌آمیز و تداوم شهرک‌سازی در غزه و دولت‌های دیگر با سکوت و سازشی که در برابر این اقدامات از خود نشان دادند برای حماس راهی جز انجام طوفان الاقصی باقی نگذاشتند.</p>	<p>پیش‌فرض اصلی این متن این است که هدف اصلی عملیات طوفان الاقصی بازگرداندن موضوع فلسطین به جایگاه اصلی خود بوده است که توجه جهانی و منطقه‌ای را به دست بیاورد.</p>
<p>تداعی و تلقین</p>		<p>اولین انگاره اصلی این متن اشاره به اهمیت عملیات طوفان الاقصی دارد به حدی که اهمیت آن با «یوم کیپور» برابر دانسته شده است. دلیل این مسئله این است که عملیات طوفان الاقصی ضربه‌ای نیرومند به تصویری که رژیم صهیونیستی از توانایی اطلاعاتی و تبلیغاتی قدرتمند و نفوذناپذیرش به رخ کشیده، وارد کرده است. متن علاوه بر تأکید بر اهمیتی که این عملیات در مخدوش کردن توانایی اطلاعاتی رژیم صهیونیستی داشته است، این انگاره را ارائه می‌دهد که حماس راهی جز انجام عملیات طوفان الاقصی پیش رو نداشته است و از دلایل اصلی این مسئله به محاصره نوار غزه، تشدید فشار بر فلسطینی‌ها در کرانه باختری و نوار غزه، به انفجار رسیدن تعداد اسرا در زندان‌های اسرائیل، ضرب‌وشتم زنان و کودکان و سالخوردهگان فلسطینی در مسجد الاقصی و شهرک‌سازی‌های رژیم صهیونیستی اشاره شده است. از سوی دیگر حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم کشورهای دیگر از رژیم صهیونیستی باعث تشدید اقدامات خوشونت‌آمیز در قبال مردم فلسطین شده است. از آن جمله می‌توان به تلاش احزاب رقیب در انتخابات آمریکا برای جلب نظر لابی‌های یهودی، بی‌عملی بسیاری از رهبران جهان اسلام برابر صهیونیست‌ها، عادی‌سازی روابط دولت‌های عربی با اسرائیل، همکاری ترکیه با اسرائیل در زمینه حفاری و اکتشاف انرژی اشاره کرد.</p>	<p>این متن دو هدف اصلی را برای عملیات طوفان الاقصی در نظر می‌گیرد؛ هدف اصلی و محوری و اهداف ثانویه. هدف اصلی و محوری حماس از انجام این عملیات این بوده است که موضوع فلسطین به جایگاه اصلی خود در افکار عمومی در سطوح مختلف منطقه‌ای و جهانی دست بیاید. بر اساس این متن، به دلیل نفوذ آمریکا و عدم اجرای قطعنامه‌های شورای امنیت و پیمان‌هایی مانند پیمان ابراهیم بین اعراب و اسرائیل، مسئله فلسطین و حقوق فلسطینیان، کاملاً به حاشیه رانده شده بود. متن مثال‌های متعددی از تلاش ملل مختلف برای آزادی و استقلال کشور بیان می‌کند که بر اساس آن‌ها میزان سنجش موفقیت یک عملیات را تحقق آزادی و استقلال می‌داند و نه میزان تلفات جنگ. در این زمینه به مواردی نظیر جنگ ویتنام، جنگ استقلال الجزایر، جنگ‌های لبنان و اسرائیل در سال‌های 2000 و 2006 و آزادسازی خرمشهر در زمان جنگ هشت‌ساله ایران و عراق اشاره شده است. بنابراین، با استناد به این موارد نویسنده نتیجه می‌گیرد که علی‌رغم کشته شدن بیش از 15 هزار نفر اما عملیات طوفان الاقصی به هدف اصلی خودش که برگرداندن موضوع فلسطین به افکار عمومی جهانی است دست‌یافته است. هدف ثانویه نیز آزادی اسرای فلسطینی است که سال‌ها در زندان‌های اسرائیل بوده‌اند. آزادی این افراد خوشحالی خانواده‌های آن‌ها را به همراه داشته است و باعث شده است به خاطر این عملیات از حماس تشکر کنند.</p>

گفتمان خبرگزاری ایرنا از جنگ اسرائیل و غزه

در گفتمان سازی خبرگزاری ایرنا از جنگ اسرائیل و غزه بر این نکته تأکید شده است که هدف اصلی از انجام این عملیات بازگرداندن مساله فلسطین به جایگاه اصلی خود در افکار عمومی در سطح منطقه و بین الملل و تبدیل آن به مهم ترین مساله بین المللی بوده است. در این گفتمان تمام خسارات جانی و مادی هم که مردم فلسطین متحمل می‌شوند، ارزش دستاوردهایی نظیر آزادی و استقلال را دارد که در آینده تجربه خواهند کرد. خبرگزاری ایرنا در گفتمان سازی خود برای اذعان به این امر که مساله فلسطین به حاشیه رانده شده است، به دلایل متعددی اشاره می‌کند که اصلی‌ترین آن‌ها را می‌توان سازش و عادی‌سازی روابط کشورهای عربی نظیر عربستان، قطر و امارات با اسرائیل، همکاری ترکیه با اسرائیل در پروژه‌های زیرساختی و حمایت جامعه جهانی به‌ویژه غرب و آمریکا از اسرائیل دانست. تأکید اصلی در این زمینه بر سکوت رهبران جهان اسلام و کشورهای پرنفوذ منطقه نظیر ترکیه در قبال اقدامات رژیم صهیونیستی است که باعث شده است این رژیم بدون اینکه مانعی سر راه خودش ببیند انواع اقدامات خشونت‌آمیز را علیه مردم غزه انجام دهد و شهرک‌سازی‌ها را گسترده‌تر کند. زمانی هم که رژیم صهیونیستی سکوت جامعه جهانی را می‌بیند با طرح این ادعا که از نظر اطلاعاتی و تبلیغاتی قدرتمند است باعث ایجاد رعب و وحشت می‌شود. اما عملیات طوفان الاقصی توانست ضربه‌ای جبران‌ناپذیر بر تصویری که رژیم صهیونیستی از قدرت اطلاعاتی و تبلیغاتی خود ارائه داده بود وارد کند. بنابراین، در گفتمان خبرگزاری ایرنا شکسته شدن سکوت جامعه جهانی در برابر موضوع فلسطین و اقدامات خشونت‌آمیز اسرائیل، اختلال در روند عادی‌سازی روابط دولت‌های عربی با رژیم صهیونیستی، بازگشت موضوع فلسطین به جایگاه اصلی‌اش و وارد کردن ضربه‌ای نیرومند به قدرت اطلاعاتی و تبلیغاتی رژیم صهیونیستی به عنوان دستاوردهای اصلی این عملیات ذکر می‌شوند. بنابراین در این گفتمان قطب بندی به گونه ایست که حماس و مردم فلسطین تبدیل به اصلی‌ترین خودی‌ها می‌شوند و تمام کشورهایی که در طول سالیان طولانی در برابر اسرائیل سکوت کرده‌اند به‌عنوان دیگری و همدست آن معرفی می‌شوند.

وبسایت بی‌بی‌سی فارسی

پس از بررسی دقیق اخبار، گزارش‌ها و تفسیرهای منتشرشده در وبسایت بی‌بی‌سی فارسی در مورد جنگ اسرائیل و غزه در نهایت دو گزارش به‌عنوان متون اصلی برای تحلیل انتخاب شدند، که در جدول زیر تحلیل آن‌ها بر اساس کارویژه‌های منتخب ارائه شده است:

کارویژه	متن یک	متن دو
	کفار غزه، جایی که پیکارجویان حماس خانواده‌ها را در خانه‌شان کشتند	«دیگر بس است، ما تا حد مرگ می‌ترسیم»؛ خان یونس در جنوب غزه، جایی که فلسطینیان به آن پناه می‌برند
گزاره‌های اصلی	افراد غیرنظامی - نجات دادن جان کودکان و والدین - قربانیان - عدالت - روحیه پیشروانه شهرک‌های اولیه صهیونیستی - کیفیت زندگی خوب - اتاق‌های امن - جنگیدن برای ارزش‌ها و فرهنگ‌مان - عزم جزم سربازان اسرائیلی برای مبارزه - خدمت نظامی به‌عنوان عنصری حیاتی از ملت‌سازی - بازپس‌گیری کیبوتص - اتحاد اسرائیلی‌ها	پناه بردن به خان یونس - مرکز تجاری بزرگی برای منطقه - توقفگاهی در مسیر تجاری باستانی به مصر - اردوگاه پناهندگان - سرپناه - سرویس رادیویی اضطراری - رفتن به منطقه امن‌تر در جنوب - مکان امن دیگر - خواستار کمک صلیب سرخ - آتش‌بس یا توافق بین ارتش اسرائیل و حماس
منفی	پیکارجویان حماس - آزاردهنده - جنازه‌های ساکنان اسرائیلی - ویرانه‌ها - کشتارها - غافلگیر شدن ارتش اسرائیل - این‌ها بسیار خشن‌اند، مثل حیوانات - ماشین جهادی - قطع شدن سر قربانیان - نابود شدن خانه‌ها - جداکردن سر از بدن - دیدنش خیلی وحشتناک - کیسه‌خواب بنفش‌رنگ خون‌آلود - انگشت شست پای متورم جنازه - جنازه سیاه‌شده و متورم - جنایات جنگی سربازان	ترسیدن تا سر حد مرگ - خرابه‌های ناشی از حملات اسرائیل - هجوم تازه‌واردان - فشار زیاد بر زیرساخت‌های شهر - نیاز به آب، غذا و محلی برای اقامت - آواره شدن حدود ۱.۹ میلیون نفر در نوار غزه - فلسطینی‌های زخمی - غافل‌گیر کننده - تبعید شدن - مجروحان - بی‌پولی - انفجار ناشی از حمله اسرائیل در خان یونس - گریختن آوارگان فلسطینی - پناهنده فلسطینی - کودکان زخمی

<p>فلسطینی روی کف بیمارستان ناصر- حمله اسرائیل به مدرسه‌ای در شرق خان یونس- مجروح- تشدید عملیات نظامی زمینی در جنوب غزه- عدم دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی- وضعیت داخل بیمارستان فاجعه‌بار- اورژانس انباشته از بیمار- کمبود کارکنان بهداشتی در برابر نیازهای «سنگین»- کار بی‌وقفه افراد در دسترس- خسته بودن افراد در دسترس- سنگین‌ترین حملات هوایی- دستور تخلیه چندین منطقه شهر- اعلامیه هشدار اسرائیل- عملیات نظامی بزرگ- یورش عظیم نیروهای اسرائیل- بمباران بسیار سنگین- ترسیدن بچه‌ها- خسته بودن زنان و مجروحان- سخت بودن رسیدن به مناطق امن- ترسیده و وحشت‌زده بودن مجروحان- بی‌گناه و مجروح بودن پناهنده‌ها- اصابت ترکش</p>	<p>حماس- درهم‌آمیخته شدن وحشت و خشم اسرائیلی‌ها با ناپاوری- شکست حکومت و نیروهای نظامی در حفاظت از شهروندان- پوسیده شدن جنازه‌های سربازان حماس زیر آفتاب- رها شدن جنازه‌های سربازان حماس کشته شده- نبرد سخت اسرائیلی‌ها برای بازپس‌گیری کفار غزه- آتش گشودن به روی ساختمان- صدای مهیب حملات هوایی- جراحت و آسیبی جمعی به اسرائیلی‌ها- نقض فاحش قوانین جنگ- بسیار خشن و بسیار قدرتمند- جان باختن افراد فلسطینی- انتقادهای شدیدتر به اسرائیل- آشفته بودن همه‌چیز- حضور تروریست‌ها در همه‌جا- شکاف‌های سیاسی میان اسرائیلی‌ها- بوی زننده گوشت در حال تجزیه زیر آفتاب داغ پاییز مدیریتانه- تله‌گذاری- اخطارهای آتش راکتی حماس</p>		
<p>اسرائیل- ارتش اسرائیل- سازمان جهانی بهداشت- صلیب سرخ</p>	<p>کیبوتص کفار غزه- جوامع اسرائیلی- داویدی بن زایون، معاون فرمانده واحد ۷۱-اسرائیل- اسرائیلی‌ها</p>	<p>خودی</p>	<p>قطب‌بندی</p>
<p>فلسطینیان- شهر خان یونس در جنوب نوار غزه- ساکنان نوار غزه- حماس</p>	<p>افراد مسلح حماس- جنگجویان حماس- ساکنان نوارغزه- تروریست‌های حماس</p>	<p>دیگری</p>	
<p>پیش‌فرض اصلی متن این است که اسرائیل قبل از حمله به هر منطقه‌ای هشدارهای لازم را به ساکنان آنجا می‌دهد تا به مکان دیگری بروند. هرچند که تعداد زیادی از مردم به‌واسطه این هشدارها این فرصت را پیدا کرده‌اند که به مکان‌های دیگر نظیر خان یونس در جنوب غزه پناه ببرند اما زندگی آن‌ها در آنجا در وضعیت دشواری قرار دارد.</p>	<p>پیش‌فرض اصلی متن این است که سربازان حماس انسان‌هایی بسیار خشن و وحشی هستند که بدترین جنایات جنگی را در اسرائیل مرتکب شده‌اند، بنابراین جامعه جهانی در مبارزه اسرائیل برای نابودی این گروه باید در کنار این کشور بایستد و از اقداماتش حمایت کند.</p>		<p>پیش‌فرض‌ها</p>
<p>متن در ظاهر به دنبال این است که وضعیت آواره‌های فلسطینی را در خان یونس در جنوب غزه به تصویر بکشد. در این زمینه به کمبود امکانات در بیمارستان‌ها، بمباران شهرها، کشته شدن کودکان، از بین رفتن زیرساخت‌ها، وضعیت نامناسب اسکان آواره‌ها و نبود امکانات کافی برای گذران زندگی اشاره شده است. وضعیت آواره‌ها با کلماتی بسیار خنثی و بی‌طرف روایت شده است، اما از بیان عامل اصلی کشتار پرهیز می‌شود. نحوه بیان مطالب به صورتی که انگار مشخص نیست که چه کسی این بمباران‌ها را انجام می‌دهد و عامل این آواره شدن کیست. حتی اگر به دولت اسرائیل اشاره هم شود همواره بر این نکته تأکید می‌شود که دولت اسرائیل قبل از حمله به هر شهری با پخش کردن اعلامیه‌ها و از طریق بلندگوها به ساکنان آنجا هشدار داده است که شهر را ترک کنند و به مکان دیگری بروند. در انتها متن با اشاره به ناتوانی صلیب سرخ در مدیریت وضعیتی که ایجاد شده است، راه‌هایی از این وضعیت را اعلام آتش‌بس بین حماس و اسرائیل می‌داند.</p>	<p>متن در حال روایت جنایت‌های وحشتناک حماس در کیبوتص کفار غزه- یکی از جوامع اسرائیلی در نوار مرزی غزه- در طی عملیات طوفان الاقصی است. از همان جملات آغازین سربازان حماس را افرادی بسیار خشن مانند حیوانات توصیف می‌کند که به شهروندان عادی ساکن در کیبوتص کفار غزه حمله کرده‌اند و به‌صورت وحشیانه زنان، کودکان و افراد عادی را به قتل رسانده‌اند. در تصویرسازی از آنچه رخ داده است دائماً بر این نکته تأکید می‌شود که آنچه در کیبوتص رخ داده است بسیار وحشتناک است و به توصیف سرهایی که بریده شده‌اند و جنازه‌های که سیاه و متورم شده‌اند و در خیابان‌ها و خانه‌ها رها شده‌اند، پرداخته می‌شود. در ظاهر هدف اصلی متن تصویرسازی جنایت‌های جنگی حماس در کیبوتص کفار غزه است اما هدف اصلی در جملات کوتاهی مطرح می‌شود که در پستوی مطالب اصلی به‌صورت خیلی مختصر و بدون تفصیل بیان می‌شوند؛ مانند سربازی که از عزم جزمی که برای مبارزه با حماس پیدا کرده است سخن می‌گوید، یا متحدشدن اسرائیلی‌ها با یکدیگر علی‌رغم تفاوت‌هایی که دارند، و از همه مهم‌تر نقطه‌ای اوج داستان آنجاست که هنگام توصیف این صحنه‌های دردناک از جامعه جهانی دعوت می‌شود که برای تحقق عدالت برای این افراد و نابودی حماس در کنار اسرائیل بایستد و از اقداماتش حمایت کند.</p>		<p>تداعی و تلقین</p>

گفتمان بی‌بی‌سی فارسی از جنگ اسرائیل و غزه

در گفتمان بی‌بی‌سی فارسی از جنگ اسرائیل و غزه تأکید اصلی بر این است که اقدامات حماس عامل اصلی جنگ کنونی بوده و تصمیماتی بعدی اسرائیل و جنگ به راه افتاده نتیجه اقدامات حماس بوده است. در گفتمان بی‌بی‌سی فارسی جنگجویان حماس افرادی خشن و بی‌رحم به تصویر کشیده شده‌اند که بدون هیچ هشدار و اعلان قبلی به شهرک‌های اسرائیلی حمله کرده‌اند و در این مناطق جنایت‌های وحشتناکی را مرتکب شده‌اند، بنابراین در این شرایط که مردم و سربازان اسرائیلی با یکدیگر متحد شده‌اند تا با حماس مبارزه کنند جامعه جهانی باید از آن‌ها حمایت کند. نتیجه این شیوه گفتمان سازی که در روزهای اولیه جنگ ارائه شده این است که وقتی در ماه‌های بعدی اسرائیل به غزه حمله می‌کند، بی‌بی‌سی فارسی در بازنمایی جنایاتی که اسرائیل مرتکب شده جانبدارانه به گزارش‌دهی از سرنوشت مردم در غزه می‌پردازد. بی‌بی‌سی فارسی از هرگونه واژه‌ای که اقدامات اسرائیل را جنایت‌های وحشیانه و بی‌رحمانه توصیف کند اجتناب می‌کند، بلکه حتی با بیان اینکه اسرائیل قبل از حمله اعلامیه‌هایی را بین مردم غزه پخش می‌کند و یا با بلندگو به آن‌ها هشدار می‌دهد به دنبال تداعی این تصویر است که برخلاف حماس که بدون هشدار و با بی‌رحمی به شهروندان اسرائیلی حمله کرد، اکنون دولت اسرائیل با هشدار قبلی به مردم غزه، اقدام به بمباران شهرهای آنها کرده است. در گفتمانی که بی‌بی‌سی فارسی در روزهای اول جنگ ارائه کرده است و از همه جامعه جهانی خواسته که در برابر حماس با یکدیگر متحد شوند و جنایت‌های جنگی‌ای که اسرائیل بعد از آن مرتکب می‌شود کاملاً توجیه شده و تلافی‌جویانه بیان شده‌اند.

وبسایت العربیه فارسی

پس از بررسی دقیق اخبار، گزارش‌ها و تفسیرهای منتشرشده در سایت العربیه در مورد جنگ اسرائیل و حماس در نهایت دو تحلیل به‌عنوان متون اصلی برای تحلیل انتخاب شدند، که در جدول زیر تحلیل آن‌ها بر اساس کارویژه‌های منتخب ارائه شده است:

کارویژه	متن یک	متن دو
گزاره‌های اصلی	چگونه «مرد در سایه» حماس حمله به اسرائیل را طراحی کرد؟	پس از حماس نوبت حزب‌الله است
مثبت	طوفان الاقصی - انتفاضه اول یا قیام فلسطین - دانشگاه اسلامی غزه - ریاست کمیته سرگرمی دانشگاه - بازی در نقش‌های کمدی - علاقه به هنر - مغز متفکر طرح بزرگ حمله	عقلانیت - عدم مداخله در جنگ غزه - بقایای دولت لبنان - پرمخاطب - حمایت از مقاومت - کوتاه کردن مدت جنگ - نجات جان اهالی غزه از کشتار یا مرگ - وادار شدن همه جهان از جمله شورای امنیت به مداخله - نزدیک کردن برپایی کشور مستقل فلسطین - محور مقاومت - آزادی قدس - هم‌پیمانی مقاومت - یگان‌های وحدت میدان‌ها - آزادسازی لبنان از سلاح شبه‌نظامیان
منفی	مرد در سایه - شبح - ترور توسط اسرائیل - تحت تعقیب‌ترین مرد در فهرست دستگاه‌های امنیتی اسرائیل - تجاوزهای اسرائیل به مسجدالاقصی - کشته شدن اعضای خانواده محمد الضیف - عملیات خونین - هجوم نیروهای اسرائیلی به حرم مسجدالاقصی - درگیری بین اسرائیل و حماس - بدترین نفوذ در سیستم دفاعی اسرائیل - خسارت انسانی بزرگ - اعلام جنگ علیه فلسطینی‌ها - حملات تلافی‌جویانه به غزه - ساخت بمب - حمله ویرانگر - «حملات 11 سپتامبر» آمریکا - فلسطینی‌های کشته‌شده و مجروحان	جنگی وحشیانه، پرهزینه و خونین - کشته شدن کودکان - مصدومیت شدید - سلاح گرسنگی و ممنوعیت دارو و قطع برق - سرگرم تراشیدن توجیحات متعدد - احترامی برای فهم عمومی قائل نیست - روز ویرانی خانه عنکبوت - انهدام غزه - ویرانی در لبنان - شبه تماشاجی - معامله‌گری - مسلح‌ماندن حزب‌الله - منفعت‌طلبانه - نابودی حماس - شکستن اراده فلسطینیان - چنگال مسلح - کشتار مخالفان و باج‌گیری از دیگران و ارباب آن‌ها - لبنان کاملاً شکست‌خورده - خرد شدن زیر فشار فقر و فاقه و سرخوردگی - کشور فلج‌شده لبنان - تحریفی مبالغه‌آمیز - عدم گشودن جبهه لبنان - کشتار سوری‌ها - جنگ با چشمان بسته - عملیات قتل، آوارگی و گرسنگی جاری در غزه - زشتی بی‌سابقه - «هولوکاست» جدید و بسیار دقیق - تراژدی‌های آتی - سپاه قلمون - انداختن گناه به گردن دیگران - تهدیدهای آمریکا - نداشتن توان مقابله -

		<p>پاشیدن خاکستر به چشم‌ها- برهم‌خوردن امنیت- تجاوزگری آتی اسرائیل- زخم باز فلسطینیان و در حال خونریزی</p>
<p>قطب‌بندی</p>	<p>نوار غزه- اعراب- فلسطینی‌ها</p>	<p>کودکان فلسطینی- فلسطینیان- مردم لبنان- دولت لبنان- کشورهای عربی- اهالی غزه- شورای امنیت- کشور مستقل فلسطین- مردم لبنان و فلسطین- سوریه- ساکنان غزه- لبنان</p>
<p>دیگری</p>	<p>اسرائیل- محمد الضیف، ابوخلد- حماس- دستگاه‌های امنیتی اسرائیل- شهرک‌های یهودی‌نشین اطراف غزه- الضیف، رئیس ستاد گردان‌های القسام و یحیی السنوار، رهبر این گروه حماس در غزه- رهبران حماس- علی برکه یکی از اعضای رهبری حماس در خارج از کشور- تل‌آویو</p>	<p>حسن نصرالله- حزب‌الله- حماس- اسرائیل- ایران و سپاه قدس- محور مقاومت- تهران- تل‌آویو- نیروهای مقاومت تحت امر تهران- آمریکا- حوثی یا حشد الشعبی وابسته به ایران</p>
<p>پیش‌فرض‌ها</p>	<p>پیش‌فرض اصلی این متن تقلیل عملیات طوفان الاقصی به سطح اقدامی فردی است. العربیه با برجسته کردن اسم محمد الضیف، ابوخلد و دادن القابی نظیر «مرد در سایه» یا «شیخ» به او این عملیات را نتیجه اقدام این فرد معرفی می‌کند تا از این طریق از تبعات جمعی آن برای جامعه فلسطینیان از یک سو و کل جامعه اعراب از سوی دیگر کاسته شود.</p>	<p>پیش‌فرض اصلی این متن به نقش حزب‌الله به‌عنوان یک شبه تماشاجی در جنگ غزه و اسرائیل اشاره دارد که علی‌رغم توانایی تسلیحاتی اما با توجهیات غیرموجه از حضور در جنگ امتناع کرده است و کسی که بیشترین سود را از این اقدام حزب‌الله می‌برد حامی اصلی آن یعنی کشور ایران است.</p>
<p>تداعی و تلقین</p>	<p>این متن با بیان اینکه عملیات «طوفان الاقصی» پاسخ به «تجاوزهای اسرائیل به مسجدالاقصی» است، برای شرح این عملیات آن را به سطح اقدامی فردی تقلیل می‌دهد. در این متن با پررنگ کردن نقش محمد الضیف، ابوخلد که به «مرد در سایه» یا «شیخ» هم شهرت دارد، عملیات طوفان الاقصی نتیجه اقدامات وی اعلام شده است و تمام تقصیر این مسئله را متوجه این فرد می‌کند. متن به‌صورت پنهان این نکته را بیان می‌کند که ظهور چنین افرادی در حماس به دلیل تجارب شخصی آن‌هاست که شاهد مرگ خانواده و عزیزانشان توسط نیروهای اسرائیلی بوده‌اند و تجربه اسارت در زندان‌های اسرائیل را نیز داشته‌اند. با توجه به ویژگی‌هایی که برای این فرد ذکر می‌شود این سؤال در ذهن مخاطب ایجاد می‌شود که آیا اصلاً چنین فردی می‌تواند وجود خارجی داشته باشد؛ کسی که تنها سه عکس از او منتشر شده‌اند، همیشه نقاب دارد و از هیچ دستگاه گوشی هوشمند و وسیله دیجیتال دیگری استفاده نمی‌کند. این ویژگی‌هایی که برای این فرد برشمرده‌اند با سایر مشخصاتی که در طول متن به آن‌ها اشاره می‌شود در تضاد قرار می‌گیرند به‌ویژه جایی که به نقش وی در توسعه تونل‌های زیرزمینی حماس و توسعه مهارت‌های ساخت بمب اشاره شده است. کسی که در طول متن بارها تکرار می‌شود که از فناوری‌های دیجیتال و گوشی‌های هوشمند دوری می‌کند چطور می‌تواند به اطلاعاتی برای ساخت چنین ابداعات پیشرفته‌ای دست پیدا کند؟</p>	<p>در این متن به جنگ وحشیانه‌ای که مردم غزه در آن گرفتار شده‌اند اشاره شده است و به عملکرد حزب‌الله لبنان در قبال این مسئله انتقاد وارد شده است. حزب‌الله به‌عنوان یک گروه نیابتی که از سوی کشور ایران و سپاه قدس حمایت می‌شود معرفی شده، که عدم حضورش در جنگ حماس و اسرائیل بیش از همه به نفع ایران بوده که به‌عنوان «معامله‌گر» اصلی از آن یاد شده است. همچنین، شلیک موشک‌هایی از طرف سایر گروه‌های نیابتی کشور ایران نظیر حوثی‌های یمن یا پهپادهای حشد الشعبی تأثیری بر وضعیت جنگ نداشته است. علاوه بر این در متن به نقش حزب‌الله در وضعیت شکست‌خورده کشور لبنان که گرفتار فشار فقر و سرخوردگی است اشاره شده است. و در نهایت هم متن شکست و نابودی حماس را به معنای شکست حزب‌الله نیز تفسیر می‌کند، زیرا اسرائیل وقتی یکی از دشمنان اصلی‌اش را نابودی کند برای عدم تکرار مواردی نظیر طوفان الاقصی به فکر نابودی دشمن قدرتمند دیگرش هم می‌افتد.</p>

گفتمان العربیه فارسی از جنگ اسرائیل و غزه

در گفتمان العربیه فارسی از جنگ اسرائیل و غزه تأکید اصلی بر نقش ایران در این زمینه است که رفتاری معامله‌گرانه داشته است. در همین راستا، این رسانه معتقد است که حزب‌الله لبنان با بهانه‌جویی و توجیه‌های غیرموجه به جنگ اسرائیل و غزه ورود پیدا نکرده است که این باعث شده است که اسرائیل در قبال مردم غزه جنایات زیادی را مرتکب شود. بر اساس گفتمان این وب‌سایت، سود این رفتار معامله‌گرانه حزب‌الله لبنان برای حامی این گروه یعنی کشور ایران است. از سوی دیگر العربیه فارسی در روزهای آغازین این جنگ با پررنگ کردن نقش محمد الضیف، ابوخلد در برنامه‌ریزی و اجرای عملیات طوفان الاقصی، این نکته را مطرح

می‌کند که حتی برخی از رهبران حماس از انجام چنین عملیاتی اطلاع نداشته‌اند. العربیه فارسی با تقلیل عملیات طوفان الاقصی به سطح اقدام فردی یک نفر یا تعدادی از افراد به دنبال این است که از تبعات آن برای مردم فلسطین و جامعه عربی به‌طور کلی بکاهد. آنچه برای العربیه فارسی اهمیت دارد عدم ایجاد تنش در روابط اعراب و اسرائیل است، به‌طوری که در ماه‌های بعد تأکید اصلی بر این نکته است که چرا حزب‌الله لبنان به جنگ وارد نشده است، درحالی که از عدم واکنش راسخ کشورهای عربی به این اقدام اسرائیل سخنی به میان نیامده است.

وبسایت دویچه وله

پس از بررسی دقیق اخبار، گزارش‌ها و تفسیرهای منتشرشده در سایت دویچه وله در مورد جنگ اسرائیل و غزه در نهایت یک تحلیل و یک گزارش به‌عنوان متون اصلی برای تحلیل انتخاب شدند، که در جدول زیر تحلیل آن‌ها بر اساس کارویژه‌های منتخب ارائه شده است:

متن دو	متن یک	کارویژه	
آیا «نابودی کامل» حماس ممکن است؟	وضعیت نوار غزه: «کابوسی که همواره تکرار می‌شود»	کارویژه	گزاره‌های اصلی
کاهش قابلیت‌های حماس - راه‌حل سیاسی - ما با هم پیروز خواهیم شد - راهیایی از حماس - جنبش اجتماعی - شبکه رفاهی بنام «دعوه» - شبکه غیرنظامی - دعوه به معنی «دعوت» یا «فراخوان»: راهی برای فراخوانی یا دعوت مؤمنان بیشتر به یک اعتقاد با رویکرد اجتماعی - حماس به‌عنوان یک نیروی سیاسی - حماس به‌عنوان یک ایده - جنبش مقاومت - قدرتمندترین ارتش‌های جهان - موفقیت نسبی - آتش‌بس	مردم غیرنظامی در نوار غزه - حصار امنیتی - کودکان و افراد مسن و شهروندان خارجی - آزادی تردد برای فلسطینی‌ها - تدبیر - یافتن پناهگاهی برای محافظت از خود	مثبت	
نابودی کامل حماس - پاسخ طولانی پیچیده - عملیات نظامی اسرائیل - شکست ایدئولوژی - نابودی حماس - بمباران نوار غزه - متوقف کردن انتقال مواد غذایی، آب و انرژی به غزه - سازمان ملیشه‌ای - جنگجویان حماس - حمایت توده‌ای - مشکل درازمدت - ریشه‌کن کردن حماس - کشتن رهبران حماس و شبه‌نظامیان آن - اشغال غزه - نابود کردن حماس - تنزیل و کاهش قابلیت‌های نظامی حماس - تخریب توانایی‌های نظامی حماس - شاخه نظامی حماس بیشتر شبیه یک گروه چریکی - قاچاق سلاح - تضعیف حماس و تعقیب و کشتن رهبران - کشتن جنگجویان حماس - تضعیف حماس - تهاجم اسرائیل - جنایات جنگی - افراطی‌تر - شکست قطعی - دامن زدن به چرخه خشونت - ریشه‌کن کردن حماس - ویران شدن ساختمان‌های غزه - نابودی حماس - افراطی‌زدایی در نوار غزه - اشکال جدید و حتی سرسخت‌تر شورشگری	بهای گزاف - حمله تروریستی خونین حماس - حملات تلافی‌جویانه اسرائیل علیه حماس - نبود امنیت - بمباران - کشتار و گروگان‌گیری مردم - وضعیت جنگی - منطقه ساحلی منزوی شده نوار غزه - شلیک دوامدار موشک‌های گروه‌های شبه نظامی فلسطینی - زندگی کردن در محاصره - ترس و نگرانی مردم غزه - نبود برق و آب - فریاد زدن - گریه کردن - کشته شدن و زخمی شدن فلسطینی‌ها - قربانیان - گروگان گرفتن - محاصره کامل - انتقام‌جویی اسرائیل - مجازات جمعی - بی‌اعتنایی کامل به جمعیت غیرنظامی - قطع کامل برق - هشدار جدی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ - شدیدتر شدن احساس انزوا در نوار غزه - سردخانه‌های اجساد - آوارگان فلسطینی - حمام نکردن - خواب نداشتن - من دیگر نمی‌توانم - مسدود بودن مرز اسرائیل و مصر - نبود پناهگاه‌های مصون - ترس و آسیب‌های جنگ‌های گذشته - تکرار کابوس	منفی	
اسرائیل - بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل - ایالات متحده - آلمان - حکومت سریلانکا - برخی از مردم غزه که از حماس روی گردان هستند	مردم غیرنظامی در نوار غزه - اسرائیل - شهرها و روستاهای اسرائیل - مردم اسرائیل - گروگان‌ها - اسرائیلی از جمله کودکان و افراد مسن و شهروندان خارجی - یوآف گالانت، وزیر دفاع اسرائیل - مصر - سازمان‌های حقوق بشری اسرائیلی مانند گیشا - کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و هلال‌احمر - دفتر هماهنگی کمک‌های بشری سازمان ملل متحد «اوپا» - نیروی هوایی و دریایی اسرائیل	خودی	قطب‌بندی

	دیگری	سازمان تروریستی حماس - گروه‌های شبه‌نظامی فلسطینی - گروه اسلام‌گرای حماس - جنگجویان جنبش فتح - تروریست فلسطینی - تشکیلات خودگردان فلسطینی	حماس - گروه شبه‌نظامی اسلام‌گرای حماس - فلسطینی‌ها - طالبان در افغانستان - گروه‌های شورشی در عراق - گروه شورشی جدایی‌طلب بربهای تامیل - دولت اسلامی - القاعده - سایر مردم غزه با حماس همدردی می‌کنند
پیش‌فرض‌ها	پیش‌فرض اصلی این متن است که تمام شرایط سخت و طاقت‌فرسای که مردم غزه به دلیل اقدامات تلافی‌جویانه اسرائیل در تقابل با عملیات طوفان الاقصی با آن مواجه هستند، نتیجه اقدامات گروه اسلام‌گرای حماس است.	پیش‌فرض اصلی این متن این است که تلاش‌های اسرائیل برای نابودی حماس شاید بتوانند این گروه را از نظر نظامی تا حدود خلع سلاح کنند و رهبران تأثیرگذار آن را از میان بردارند، ولی نابودی کامل حماس ناممکن است زیرا حماس یک ایدئولوژی و ایده سیاسی است که با دین و فرهنگ مردم غزه درهم‌تنیده شده است و همین باعث افزایش محبوبیت آن بین مردم فلسطین شده است.	
تداعی و تلقین	در این متن به شرایط دشوار زندگی مردم غزه در شرایط جنگی اشاره شده است. در این گزارش با ارجاع به تجربیات مردم حاضر در نوار غزه به وضعیت سختی که محاصره کامل نوار غزه و بمباران‌های مداوم اسرائیل برای آن‌ها ایجاد کرده، اشاره شده است. کشتار مردم، مجروح شدن تعداد زیادی از افراد و عدم رسیدگی به وضعیت آن‌ها در شرایط مطلوب و نبودن پناهگاه‌های امن برای آوارگان، در کنار ضربه به زیرساخت‌های شهری و قطعی آب، برق و اینترنت زندگی را برای مردم ناممکن کرده است. بر اساس انگاره اصلی این متن تمام آنچه از وضعیت دشوار زندگی مردم در نوار غزه به تصویر کشیده شده است، نتیجه اقدامات گروه اسلام‌گرای حماس است که با انجام عملیات طوفان الاقصی باعث شده است که اسرائیل نیز اقدامات تلافی‌جویانه‌ای را انجام دهد.	این متن به این اشاره دارد که نابودی حماس در عمل غیرممکن است زیرا حماس بیشتر از آنکه یک گروه نظامی باشد که مبارزه مسلحانه راهبرد اصلی آن باشد یک جنبش اجتماعی است که دین مردم را به‌عنوان اصلی‌ترین مؤلفه هویتی مبارزات خود مطرح کرده است و همین مسئله باعث افزایش محبوبیت آن در بین مردم غزه شده است. تعداد زیادی از مردم غزه طرفدار ایدئولوژی گروه حماس هستند و همین باعث تشدید خرجه خشونت می‌شود. در این متن به قدرت نظامی اسرائیل اشاره شده است که این گمانه‌زنی را مطرح می‌کند که احتمال ضعیف کردن حماس وجود دارد ولی با توجه به چریکی بودن شیوه مبارزه این گروه نابودی کامل آن سخت است. متن با ارجاع به اینکه ارتش‌های دولت‌های ملی به‌صورت محدود توانسته‌اند گروه‌های چریکی را شکست دهند، وضعیت حماس را در کنار طالبان، دولت اسلامی (داعش) و القاعده قرار می‌دهد و می‌خواهد این انگاره را برای مخاطب ایجاد کند که حماس هم یک گروه افراطی مشابه گروه‌های مذکور است.	

گفتمان سایت دویچه وله از جنگ اسرائیل و غزه

در گفتمان سازی سایت دویچه وله از جنگ اسرائیل و غزه عامل اصلی تمام مصیبت‌های جانی و مادی‌ای که مردم غزه متحمل شده‌اند نیروهای اسلام‌گرای حماس بیان شده‌اند. حماس به‌عنوان یک ایدئولوژی و ایده سیاسی معرفی شده است که بر محور دین شکل گرفته است. همین مسئله باعث شده است که حماس به‌عنوان یک جنبش اجتماعی مطرح شود که طرفداران زیادی در فلسطین دارد، بنابراین نتیجه‌ای که به دست می‌آید این است که مردم فلسطین با حمایت‌هایی که از ایدئولوژی حماس دارند در کارهایی که این گروه انجام می‌دهد سهیم هستند؛ بنابراین شرایط دشوار و طاقت‌فرسای کنونی نتیجه انتخابی است که انجام داده‌اند. اما گفتمان دویچه وله پا را از این هم فراتر می‌گذارد و در برخی از موارد به مبارزات دولت‌های غربی متحد اسرائیل با سایر گروه‌های افراطی اسلامی نظیر القاعده و دولت اسلامی اشاره می‌کند و از این طریق تلاش می‌کند حماس را بخشی از جهان اسلام نشان دهد که تجارب پیشین نشان داده‌اند که آستن افراطی‌ترین ایده‌هاست. حتی اینکه به‌جای لغت داعش از دولت اسلامی استفاده می‌شود هم برای اشاره به این است که تقابل جهان اسلام با غرب را بیشتر نشان دهد. در مجموع در گفتمان دویچه وله در یک سمت ماجرا اسرائیل و متحدان غربی آن نظیر آمریکا، آلمان و سازمان‌های حقوق بشری قرار گرفته‌اند که برای برپایی جهان سرشار از صلح تلاش می‌کنند و در سمت دیگر جهان اسلام به‌صورت کلی قرار دارد که حماس به‌عنوان یکی از نماینده‌های آن بخشی از چهره تاریک و افراطی این جهان را با انجام عملیات طوفان الاقصی و انجام جنایات در شهرک‌های اسرائیل نشین نمایان کرده است.

بحث و نتیجه‌گیری

در این مقاله از روش تحلیل گفتمان انتقادی تتون ون دایک به‌منظور بررسی بازنمایی رسانه‌ای جنگ اسرائیل و غزه در خبرگزاری ایرنا و سایت بی‌بی‌سی فارسی، سایت العربیه فارسی و سایت دویچه وله فارسی استفاده شده است. همانگونه که نتایج برخی پژوهش‌هایی که در گذشته در این زمینه انجام شده و نشان‌دهنده رویکرد خاص هر رسانه در دنبال کردن اهداف و ایدئولوژی خاص خود بوده است یافته‌های این پژوهش نیز بیانگر این هستند که هرکدام از رسانه‌های مذکور از رویکرد گفتمانی متفاوتی در بازنمایی جنگ اسرائیل و غزه استفاده کرده‌اند، که بیانگر این است که رسانه‌ها بیشتر از آنکه آئینه‌ای برای بازتاب بی‌طرفانه رویدادهای اطراف باشند، به دنبال برساخت واقعیت هستند. در گفتمان خبرگزاری ایرنا بر این نکته تأکید شده است که بازگشت موضوع فلسطین به جایگاه اصلی‌اش در افکار عمومی و جهانی هدف اصلی انجام عملیات طوفان الاقصی بوده است.

درعین‌حال این مسئله پیامد عملکرد جامعه جهانی و به‌ویژه کشورهای جهان اسلام بوده است که به دنبال عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی بوده‌اند. در گفتمان بی‌بی‌سی فارسی اقدامات حماس عامل اصلی جنگ رخ داده تلقی شده‌اند و تصمیماتی که اسرائیل بعدازآن گرفته است و جنگی که به راه افتاده است اقدامی تلافی‌جویانه بوده است، در این گفتمان مبارزان حماس به‌عنوان افرادی خشن و وحشی بازنمایی شده‌اند که جنایات‌های وحشتناکی را در شهرک‌های اسرائیلی مرتکب شده‌اند، نتیجه این گفتمان سازی در روزهای اولیه عملیات طوفان الاقصی این است که در ماه‌های بعد زمانی که رژیم صهیونیستی در نوار غزه جنایات‌های مختلفی را مرتکب می‌شود به گزارش خنثی وقایع و یا جانب‌داری از عملکرد رژیم صهیونیستی می‌پردازند.

در گفتمان العربیه فارسی تأکید اصلی بر نقش ایران در این زمینه است که رفتاری معامله‌گرانه داشته است. در همین راستا، این رسانه معتقد است که حزب‌الله لبنان با بهانه‌جویی و توجیه‌های غیرموجه به جنگ اسرائیل و غزه ورود پیدا نکرده و این امر موجب شده که اسرائیل در قبال مردم غزه جنایات زیادی را مرتکب شود. بر اساس گفتمان این وب‌سایت سود این رفتار معامله‌گرانه حزب‌الله لبنان برای حامی این گروه یعنی کشور ایران است. همچنین، در روزهای آغازین این عملیات العربیه فارسی با برجسته کردن برخی اسامی نظیر محمد الضیف، ابوخالد در برنامه‌ریزی و اجرای عملیات طوفان الاقصی به دنبال تقلیل آن به سطح اقدامی فردی است که از این طریق به دنبال کاهش خصومت در برابر اسرائیل با کشورهای عربی است. در گفتمان دویچه وله فارسی نیروهای اسلام‌گرای حماس عامل اصلی تمام مصیبت‌های جانی و مادی‌ای که مردم غزه متحمل می‌شوند به شمار می‌رود. حماس به‌عنوان یک ایدئولوژی و ایده سیاسی معرفی شده که بر محور دین شکل گرفته است. در سطحی وسیع‌تر دویچه وله عملیات طوفان الاقصی را به تمام جهان اسلام ربط می‌دهد و معتقد است که جهان اسلام در برابر غرب قرار دارد و به دنبال ضربه زدن به آن است.

هرکدام از رسانه‌های مذکور با توجه به ایدئولوژی خاص خود به بازنمایی عملیات طوفان الاقصی پرداخته‌اند. بنابراین، دیدگاه نهادهای قدرت و ساختار مالکیت در گفتمان هر رسانه از حمله اسرائیل به غزه منعکس شده‌اند. در گفتمان سازی بی‌بی‌سی فارسی به‌عنوان رسانه نماینده مواضع کشور انگلیس و دویچه ولی فارسی به‌عنوان رسانه کشور آلمان تشابه در گفتمان سازی وجود دارد، آن‌ها اقدامات حماس را عامل اصلی شرایط به وجود آمده می‌دانند. تفاوت بین این دو رسانه در این است که بی‌بی‌سی فارسی جانب‌داری بیشتری از اقدامات اسرائیل دارد و سعی دارد موقعیت ترسناکی که در اسرائیل به‌واسطه عملیات طوفان الاقصی رخ داده است به نمایش بگذارد و بر اتحاد جامعه جهانی با اقدامات اسرائیل تأکید کند. درحالی‌که دویچه وله فارسی بیشتر به دنبال این است که ایدئولوژی دینی گروه حماس و دین اسلام را عامل اصلی خشونت نشان دهد که نه‌تنها کشور اسرائیل بلکه تمام غرب را تهدید می‌کند.

در سوی دیگر، رسانه‌های ایرنا و العربیه فارسی که در جهان اسلام مشغول به فعالیت هستند، گفتمان تقابلی بر اساس مواضع کشورهایشان داشته‌اند. خبرگزاری ایرنا که متعلق به کشور ایران است با انتقاد از عملکرد رهبران جهان اسلام و تلاشی که برای عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی داشته‌اند، معتقد است که اقدامات آن‌ها هیچ‌گزینه دیگری به‌جز انجام عملیات طوفان الاقصی برای حماس باقی نگذاشته بود، تا از این طریق بتواند مسئله فلسطین را به جایگاه واقعی خودش در افکار عمومی جهانی و منطقه‌ای بازگرداند. در تقابل با گفتمان خبرگزاری ایرنا که منعکس‌کننده مواضع دولت ایران است، گفتمان العربیه فارسی قرار

دارد که متعلق به عربستان سعودی است و مواضع این کشور را بیان می‌کند. این رسانه به نحوه عملکرد کشور ایران در قبال وضعیت ایجاد شده انتقاد دارد و معتقد است که کشور ایران به حزب‌الله لبنان اجازه حضور در جنگ را نداده است و این رفتاری معامله‌گرانه بوده است. از سوی دیگر با تقلیل این عملیات به سطح اقدامات فردی برخی افراد، به دنبال این است که در روابط کشورهای عربی با اسرائیل اختلال ایجاد نشود. بنابراین؛ همان‌طور که مشخص است گفتمان سازی رسانه‌های غربی از جنگ اسرائیل و غزه به یکدیگر شباهت بیشتری دارد و هر دو گروه حماس را عامل اصلی شرایط می‌دانند. هرچند که هرکدام از این کشورها با توجه به رویکردی که کشورشان نسبت به اسرائیل و یهودیان دارد تفاوت‌هایی در گفتمان سازی داشته‌اند. اما در جهان اسلام بیشتر تأکید بر اختلاف درونی کشورهای مسلمان است که هرکدام از آن‌ها به دنبال پررنگ کردن نقش دیگری در شرایط به وجود آمده است.

منابع

- امین، فاروق؛ جلیلی فر، علیرضا (2013). گفتمان جنگ در خاورمیانه: تحلیل بحران داخلی سوریه در سرمقاله‌های انگلیسی منتشرشده در ایران ترکیه و عربستان سعودی. فصلنامه آموزش زبان انگلیسی به‌عنوان زبان دوم، 5 (3)، 1-21.
- ایگلتن، تری (1381) درآمدی بر ایدئولوژی. ترجمه علی‌اکبر معصومی‌بیگی. تهران: بان.
- جمشیدی، محمدحسین؛ نوریان، منیره (1399). بازنمایی رسانه‌ای همکاری ایران و روسیه در بحران سوریه در روزنامه‌های اصلاح‌طلب: مطالعه موردی روزنامه «شرق». پژوهشنامه رسانه بین‌الملل، 5 (1)، 165-183.
- حسن‌کاویار، احمدرضا؛ آب‌نیک، حسن (1400). نقش رسانه‌ها در جنگ‌های بین‌المللی از منظر ژان بودریار (مطالعه موردی: حمله آمریکا به عراق در 2003). پژوهشنامه رسانه بین‌الملل، 6 (1)، 183-204.
- خسروی، علیرضا؛ حسینی، محمدحسین (1400). بازنمایی بحران سوریه در رسانه‌های پاکستان برای پیشبرد سیاست دولت. فصلنامه سیاست، 51 (4)، 961-937.
- فرقانی، محمدمهدی (1382). راه دراز گذار-تحول گفتمان توسعه سیاسی در ایران. تهران: فرهنگ و اندیشه.
- معتمدنژاد، کاظم؛ مهدی زاده طالشی، سید محمد (1385). بازنمایی ایران در مطبوعات غرب: تحلیل انتقادی گفتمان «نیویورک‌تایمز»، «گاردین»، «لوموند» و «دی‌ولت». فصلنامه علوم اجتماعی، 13 (4)، 1-35.
- مهدی زاده، سید محمد. (1394). نظریه‌های رسانه. تهران: همشهری.
- مهدی‌زاده، سیدمحمد؛ علیرزاده، عبدالرحمن (1392). مقایسه بر ساخت رسانه‌ای منازعه سوریه در اخبار تلویزیونی صداوسیما ج.ا. و بی‌بی‌سی فارسی. فصلنامه علوم اجتماعی، 20 (63)، 33-81.
- هال، استوارت (1382). غرب و بقیه گفتمان و قدرت. ترجمه محمود متحد. تهران: انتشارات آگاه.
- ون دایک، تئون. ای (1382). تحلیل گفتمان انتقادی. گروه مترجمان. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.

References

- Amin, F. & Jalilifar, A. (2013). *The Discourse of War in the Middle East: Analysis of Syria's Civil Crises in English Editorials Published in Iran, Turkey and Saudi Arabia*. The Journal of Teaching Language Skills (JTLS) 5 (3), Fall 2013. pp. 1-21. [In persian]
- Eagleton, Terry (2002). *Ideology: an introduction*. Translated from English to Persian by A. Masoum beigy) Tehran: Agah Publication. [In persian]
- Fairclough, N (2000), *Critical discourse analysis*, Group of translators, Tehran: Media Studies and Research Center. [In persian]
- Forghani, M. (2003). *The long way of transition-transformation of political development discourse in Iran*. Tehran: Culture and Thought. [In persian]
- Hall, S (2003), *The West and the rest of discourse and power*, Translated by Mahmoud Thadeg, Tehran: Agah publications. [In persian]
- Hasan kaviyar, A. & Abniki H. (2021). *The role of the media in international wars from the perspective of Jean Baudrillard* (case study: the US attack on Iraq in 2003). International media research paper. No 7. [In persian]
- Jamshidi, M. & Norian, M (2020). *Media representation of Iran-Russia cooperation in the Syrian crisis in reformist newspapers: a case study of "Sharq" newspaper*. International media research paper. No 5. [In persian]

- Khosravi ,A & Hussaini , M (2022). *Representation of the Syrian Crisis in the Pakistani*. [In persian]
- *Media to Advance Government Policy*. Journal of the Faculty of Law and Political Science 2022, 51 (4): 937-961. [In persian]
- Motamed nejhadi, K. & Mahdizadeh taleshi ,M.(2006). *Iran, As Represented by The Western Press: A Critical Discourse Analysis of "The New York Times", "The Guardian", "Le Monde" and "Die Welt . journal of social science Volume 13, Issue 36 , February 2007, Pages 1-35.* [In persian]
- Mahdizade, M. (2015). *Media theories*. Tehran. Hamshahri. [In persian]
- Mahdizadeh ,M.& Alizadeh, A (2013). *A comparison of the media structure of the Syrian conflict in the TV news of Sedav and Sima J.A. and BBC Farsi*. Quarterly Social Sciences, No. 64, Winter 2015. [In persian]
- Van Dijk, T (2003), *Critical discourse analysis*, Group of translators, Tehran: Media Studies and Research Center. [In persian]
- Alkalliny, S. (2017). *Framing of media coverage of the Palestinian-Israeli conflict in CNN and FoxNews*. International Journal of English Literature and Social Sciences, 2(4), 239207.
- Amer, M. M. A. (2022). *BBC and New York Times' Coverage of the May 2021 Israeli Onslaught on Gaza: A Critical Discourse Analysis*. International Journal of English Linguistics, 12(5), 1-18.
- Bhowmik, S., & Fisher, J. (2023). *Framing the Israel-Palestine conflict 2021: Investigation of CNN's coverage from a peace journalism perspective*. Media, Culture & Society, 01634437231154766.
- Calvert, B & Lewis, J. (2002). *Television studies: The key concepts*. Routledge publications.
- Heni, A. N., & Chandra, O. H. (2022). *The Representation of Palestinian-Israeli Conflict in Online News Articles: A Critical Discourse Analysis*. Lensa: Kajian Kebahasaan, Kesusastraan, dan Budaya, 12(1), 134-147.
- McKee, C. (2018). *British Media Representation of the War in Bosnia Herzegovina: Avoiding the Duties to Prevent and Protect*. Multidisciplinary Perspectives on Genocide and Memory, 199-218.
- Nygren, G., Glowacki, M., Hök, J., Kiria, I., Orlova, D., & Taradai, D. (2018). *Journalism in the crossfire: Media coverage of the war in Ukraine in 2014*. Journalism Studies, 19(7), 1059-1078.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

ندارد

سپاسگزاری

از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

